

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 1222/2022
29.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић, Татјане Миљуш, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Аутопревозничка радња „АА“ ББ ПР, ..., чији је пуномоћник Зоран Орел, адвокат из ..., против туженог Акционарско друштво за осигурање „Сава неживотно осигурање“ АДО Београд, чији је пуномоћник Катарина Милосављевић, адвокат из ..., ради накнаде штете, вредност предмета спора 700.651,85 динара, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда ЗПж 5807/20 од 13.04.2022. године, у седници одржаној дана 29.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда ЗПж 5807/20 од 13.04.2022. године - у делу у којем је потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 4917/2018 од 09.09.2020. године у ставу I и IV изреке, као и у делу којим је одбијен захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Привредног апелационог суда ЗПж 5807/20 од 13.04.2022. године у делу става првог изреке - у којем је потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 4917/2018 од 09.09.2020. године у ставу I и IV изреке и у ставу другом изреке и пресуда Привредног суда у Београду П 4917/2018 од 09.09.2020. године у ставу I и IV изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца Аутопревозничка радња „АА“ ББ ПР, ..., којим је тражено да се обавезе тужени „Сава неживотно осигурање“ АДО Београд да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљени страх плати износ од 150.000,00 динара са законском затезном каматом, почев од дана доношења пресуде 09.09.2020. године до коначне исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 41.587,03 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 11.664,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да накнади туженом трошкове ревизијског поступка, у износу од 18.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 4917/2018 од 09.09.2020. године у ставу првом изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљени страх плати износ од 150.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана доношења пресуде 09.09.2020. године до коначне исплате. У ставу другом изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име материјалне штете – изгубљене добити исплати износ од 139.352,85 динара са законском затезном каматом, почев од 18.02.2020. године до коначне исплате. У ставу трећем изреке, одбијен је тужбени захтев да се тужени обавезе да тужиоцу исплати на име материјалне штете износ од 411.299,00 динара, са законском затезном каматом, почев од 18.01.2020. године до коначне исплате, као неоснован. У ставу четвртном изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 41.580,33 динара, са законском затезном каматом, почев од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Привредног апелационог суда ЗПЖ 5807/20 од 13.04.2022. године, у ставу првом изреке, одбијена је жалба туженог као неоснована и потврђена првостепена пресуда у ставу првом, другом и четвртном изреке. У ставу другом изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену – у делу у коме је потврђена првостепена пресуда за исплату накнаде нематеријалне штете за претрпљени страх и у делу који се односи на трошкове поступка, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...са изменама), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији туженог ради уједначавања судске праксе - поводом захтева који се односе на накнаду нематеријалне штете за претрпљени страх, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији изјављеној против другостепене пресуде, којом је правноснажно одлучено о делу захтева који се односи на накнаду нематеријалне штете за претрпљени страх, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 17.01.2017. године у 9:40 часова, у месту ... на раскрсници ... – ... догодила се саобраћајна незгода до које је дошло искључивим пропустом возача путничког возила марке, регистарских ознака ..., које је било осигурано за штете причињене трећим лицима код туженог у време саобраћајне незгоде. Утврђено је током поступка да је оштећено теретно моторно возило тужиоца и да је тужилац у незгоди доживео краткотрајну акутну стресну реакцију. Након сазнања да је други учесник из саобраћајне незгоде преминуо и да постоји сумња у тужиочеву одговорност за настанак предметне незгоде, тужилац је трпео страх средњег интензитета од момента када је схватио да постоји сумња у његову одговорност „кривицу“ па док није добио записник о увиђају. Имајући у виду да је за предметну саобраћајну незгоду одговоран осигураник туженог и да је утврђено да је тужилац трпео страх средњег интензитета, то нижестепени судови закључују да на основу члана 200. Закона о облигационим односима и члана 83. Закона о привредним друштвима, тужиоцу припада накнада на име нематеријалне штете у износу од 150.000,00 динара са припадајућом законском затезном каматом, имајући у виду да интензитет и дужина трајања страха оправдавају тражену накнаду. Следом, тужиоцу је правноснажно досуђен наведени износ од 150,000,00 динара са припадајућом каматом на име накнаде нематеријалне штете.

Тужиоцу је правноснажно досуђен и износ од 139.352,85 динара на име накнаде штете у виду изгубљене добити, али овај део другостепене пресуде тужени није побијао ревизијом. Првостепеном пресудом одбијен је захтев тужиоца за исплату износа од 411.299,00 динара, на име материјалне штете, са законском затезном каматом од 18.01.2020. године до исплате као неоснован, који део није ожалбен од стране тужиоца.

У погледу одлуке о накнади на име нематеријалне штете у износу од 150.000,00 динара са припадајућом законском затезном каматом, која је предмет ревизије туженог, Врховни касациони суд не прихвата изнето правно схватање нижестепених судова, јер су погрешно примењене материјално правне одредбе о накнади материјалне штете због претрпљеног страха у смислу члана 200. Закона о облигационим односима.

Нижестепени судови погрешно закључују да тужиоцу на име нематеријалне штете за претрпљени страх припада износ од 150.000,00 динара, сагласно члану 200. Закона о облигационим односима, налазећи да, иако није задобио телесне повреде, тужиоцу припада тражена накнада с обзиром на претрпљени страх одређеног интензитета и временског периода трајања.

Наиме, иако неосновано указује ревидент да тужилац, као предузетничка радња нема право на нематеријалну штету по основу претрпљеног страха, будући да је чланом 83. Закона о привредним друштвима регулисано да је предузетник пословно способно физичко лице које обавља делатност у циљу остваривања прихода и које је као такво регистровано у складу са Законом о регистрацији, те да самим тим тужилац, као физичко лице, јесте претрпео страх одређеног интензитета, основано ревидент указује на то да је погрешно примењена одредба члана 200. Закона о облигационим односима.

Одредбом члана 200. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да ће за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења

животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободe или права личности, смрти блиског лица, као и за страх, суд, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете, као и у њеном одсуству. Према ставу 2. истог члана, приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

С обзиром на релевантне чињенице, које утичу на одмеравање висине накнаде штете и на саму штету на основу цитираног члана 200. став 2. Закона о облигационим односима и то квалификацију саме штете и околности настанка исте, те интензитет дужине претрпљеног страха, Врховни касациони суд налази да нижестепени судови нису правилно одлучили када су досудили тужиоцу наведену накнаду. Страх представља психички поремећај личности човека, који може имати лакши или тежи облик. То може пре свега бити страх за живот који настаје у тренуцима када се неко лице нађе суочено са смрћу, али страх може проузроковати и депресије, неуротична стања, трауматске шокове или трајни психички поремећај са могућношћу проузроковања и тежих последица. Такав страх представља повреду здравственог и телесног интегритета човека, односно вид нематеријалне штете. Накнада штете у случају претрпљеног страха може се потраживати у ситуацији повреде личног здравственог и телесног интегритета, али не и у ситуацији на коју се односи конкретан случај, када је лице претрпело страх од коначног исхода у процени своје кривике, тј. одговорности за насталу штету са смртним исходом учесника у саобраћају. Правичност новчане накнаде огледа се у томе да она оштећеном пружи одговарајућу сатисфакцију (успостави психичку равнотежу) према значају повређеног добра и тежини повреде. У конкретном случају, значај повређеног добра није спојив са циљем коме служи предвиђена накнада. Дакле, не може се досудити лицу које потражује, накнада за сваки претрпљени страх, већ само за страх проузрокован у односу на лични - здравствени и телесни интегритет. Једино у таквим случајевима може се закључити да се ради о сатисфакцији (психичкој равнотежи) према значају повређеног добра и тежини повреде, па из наведених разлога, није правилан закључак нижестепених судова да тужиоцу припада овај вид накнаде у складу са одредбом члана 200. став 2. Закона о облигационим односима, јер значај повређеног добра тужиоца није спојив у конкретном случају са циљем којем служи предвиђена накнада.

То су разлози због којих је на основу одредбе члана 416. став 1. ревизија туженог усвојена и побијане нижестепене пресуде у делу одлуке о захтеву за накнаду штете због претрпљеног страха преиначене, као у ставу другом изреке пресуде, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио исплату накнаде на име нематеријалне штете у висини од 150.000,00 динара, са припадајућом законском затезном каматом од 09.09.2020. године до исплате.

Тужени је делимично успео у поступку, па му на основу чланова 165. став 2, 153. став 1. и 154. ЗПП припадају трошкови сразмерно успеху у спору. Тужилац је имао укупне трошкове првостепеног поступка у износу од 269.702,00 динара, и то: за састав тужбе и пет поднесака у износу од 67.500,00 динара, за заступање на пет одржаних рочишта у износу од 63.750,00 динара, за приступ на два неодржана рочишта у износу од 14.250,00 динара, на име трошкова економско – финансијског вештачења

25.000,00 динара, трошкова неуропсихијатријског вештачења 15.000,00 динара, 54.589,00 динара на име судске таксе на тужбу и 29.613,00 динара на име судске таксе на пресуду, по важећој ТТ и АТ. Успео је у спору са 19,89 % и има право на трошкове 53.643,73 динара. Тужени је имао укупне трошкове у износу од 118.875,00 динара, и то: за састав три поднеска у износу од 33.750,00 динара, заступање на пет рочишта у износу од 63.750,00 динара, приступ на три неодржана рочишта у износу од 21.375,00 динара. Успео је у спору 80,11% и има право на износ од 95.230,76 динара. Пребијањем напред наведених износа туженом су досуђени трошкови у износу од 41.587,03 динара, као у ставу трећем изреке пресуде.

У другостепеном поступку, тужени је успео у проценту од 51,84%, па му од тражених 22.500,00 динара - на име састава жалбе по важећој АТ, припада износ од 11.664,00 динара, колико му је применом члана 165. став 2. Закона о парничном поступку досуђено у ставу четвртном изреке пресуде. Туженом нису досуђени трошкови на име судских такси на жалбу и другостепену одлуку по жалби, јер исти нису опредељени у складу са чланом 163. став 2. Закона о парничном поступку.

Тужени је успео у целости у поступку по ревизији, па му је у ставу петом изреке пресуде досуђен износ од 18.000,00 динара на име састава ревизије, у складу са чланом 165. став 2. Закона о парничном поступку. Туженом нису досуђени трошкови на име судских такси на ревизију и одлуку по ревизији јер исти нису опредељени у складу са чланом 163. став 2. Закона о парничном поступку.

Тужиоцу је, у ставу шестом изреке пресуде, одбијен захтев за накнаду трошкова на име састава одговора на ревизију, с обзиром да исти не представљају трошкове потребне ради вођења парнице у смислу члана 154. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић